

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

СЪВЕТ НА ЕВРОПА

ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО „ДИМИТРОВ – КАЗАКОВ срещу БЪЛГАРИЯ”

(Жалба №: 11379/03)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

10 февруари 2011

Решението става окончателно при обстоятелствата по член 44, § 2 на Конвенцията. То може да бъде променено при редактиране.

По делото „Димитров-Казакow срещу България”,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), на заседание в състав:

Г-н.	Пер Лоренцен, <i>Председател</i> ,
Г-н	Карел Юнгвирт,
Г-н	Марк Вилигер,
Г-н	Миряна Лазарова Трайковска,
Г-жа	Здравка Калайджиева,
Г-жа	Ганна Юдживска,
Г-жа	Ангелика Нусбергер, <i>Съдии</i> ,
и г-жа	Клаудия Вестердик, <i>Секретар на отделението</i> ,

След като се оттегли за заседание, проведено на 18 януари 2011 г., постанови следното решение, прието на горепосочената дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е заведено по жалба (№ 11379 / 03) срещу Република България, подадена от български гражданин Стоян Димитров Димитров-Казакow (“жалбоподател”), който я е подал в Съда на 26 март 2003 г., на основание член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (“Конвенцията”).

2. Българското правителство („Правителството”) е представлявано от своя агент, г-жа М. Димова от Министерство на правосъдието.

3. На 22 януари 2008 г. Съдът обявява жалбата за частично допустима и решава да съобщи на Правителството за оплакванията, основаващи се на член 8 и 13 от Конвенцията.. Съгласно член 29 § 3 от Конвенцията (версията, която е в сила по това време), е решено че съдът ще се произнесе едновременно по допустимостта на делото и по същество.

ФАКТИТЕ**I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО****A. Регистрация на ищеца в полицейската картотека**

4. Жалбоподателят е роден през 1939 г. и е с постоянно местожителство в София..

5. На 5 август 1997 г., жалбоподателят и г-н И.М. са били задържани и отведени в полицейското управление, където били разпитвани във връзка с изнасилване на непълнолетна девойка.

6. Жалбоподателят е освободен на 7 август 1997 г. Не му е повдигнато никакво обвинение. Впоследствие, срещу И.М. е образувано наказателно производство

7. На 7 август 1997 г. жалбоподателят е вписан със забележка „изнасилване” в полицейския регистър с имена на лица, обявени за „криминално проявени”. В този регистър са и досиета на лица, които според данните, с които разполага полицията, са извършили криминални престъпления.

8. След това, домът на жалбоподателят е бил обект на много полицейски проверки във връзка с оплаквания за изнасилване или изчезване на девойки. Повечето от тези проверки са били извършвани вечер.

9. На 3 август 1998 г. жалбоподателят е бил информиран за това, че фигурира в полицейските регистри.

10. На 19 ноември 1998 г. сутринта той домът му отново е бил предмет на полицейска проверка. Той е задържан и отведен в полицейското управление, където е разпитан във връзка с изчезването на младо момиче.

11. С писма от 24 април 2002 г. и от 12 август 2002 г., той настоява пред полицейските служби да анулират регистрирането му като „криминално проявен”. С писмо от 14 октомври 2002 г., полицията уведомява заинтересованото лице, че молбата му е получена и че името му е заличено от полицейските регистри. В това писмо не се посочват мотивите за това заличаване.

В. Съдебно производство, започнато от жалбоподателя във връзка с предполагаем обиск

12. Междувременно, на 16 декември 1998 г., считайки че полицията е извършила незаконен обиск в дома му по време на поредна полицейска проверка, състояла се на 19 ноември 1998 г., жалбоподателят подава жалба до Окръжната военна прокуратура.

13. При разглеждане на делото, Окръжната военна прокуратура е била информирана с писмо на полицията от 3 август 1999 г., че на 19 ноември 1998 г. в жилището на заинтересованото лице не е бил извършван обиск и че в случая се касаело за обикновена полицейска проверка във връзка с изчезването на младо момиче. По време на проверката, ищецът, който фигурирал в полицейските регистри като „криминално проявено лице”, бил задържан за разпит. Младото момиче не е било намерено.

14. На 21 септември 1999 г. окръжният военен прокурор отказва да образува предварителна проверка по случая. На 11 октомври 1999 г. ищецът

подава жалба срещу това постановление. На 15 декември 1999 г. апелативният военен прокурор връща делото за допълнителна предварителна проверка.

15. С постановление от 19 септември 2001 г. окръжният военен прокурор отново отказва да образува предварително производство по въпроса. Ищецът обжалва това постановление пред апелативният военен прокурор. Страните не са представили данни за развитието на тази процедура.

16. От друга страна, на 11 април 2001 г., ищецът сезира Софийския военен съд с иск за образуване на наказателно производство срещу полицаите и цивилните лица, участвали на 19 ноември 1998 г. в споменатата полицейска проверка, с аргумента, че те са извършили незаконно претърсване в дома му. Резултатът от тази процедура не е известен.

II. РЕЛЕВАНТНО ВЪТРЕШНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И СЪДЕБНА ПРАКТИКА

A. Вписване на лица в полицейските регистри като „криминално проявени“

17. Законът за националната полиция, отменен на 19 декември 1997 г., не съдържа нито една разпоредба, отнасяща се до регистрирането на лица в полицейската картотека – дейност, традиционно известна под израза „полицейска регистрация“. Тази дейност е регламентирана с Инструкция №1-90 от 24.12.1993 г. за организацията на работата по полицейската регистрация на лицата, извършили престъпление от общ характер. Инструкцията е вътрешен поверителен документ на Министерство на вътрешните работи, декласифициран на 21 септември 2004 г. Съгласно параграф 3 от тази инструкция, всяко лице на възраст от 18 до 70 години може да бъде обект на подобна регистрация ако полицията разполага с достатъчно данни, че това лице е извършило престъпление от общ характер. Регистрацията се извършва в случай, че предварителната проверка е приключила със становище за образуване на наказателно производство (параграф 6 от Инструкцията).

18. В съответствие с параграф 8 от Инструкцията, полицията открива поименно досие с лични данни на заинтересованото лице, с информации за извършените от него престъпления от общ характер, както и с неговите дактилоскопски отпечатьци (дактилограма), заедно със снимки на лицето в профил, анфас и три четвърти. Когато техническото оборудване на съответния полицейски участък го позволява, то отделни елементи са заснемани с видеотехника.

19. Въпросната инструкция е отменена на 28 януари 2002 г.

20. Съгласно член 66, ал. 1 от Закона за Министерство на вътрешните работи, приет на 19 декември 1997 г., полицейските органи регистрират

лицата, които според наличната информация са извършили престъпление от общ характер. През 2003 г. е прието изменение на тази алинея, съгласно което полицейска регистрация се извършва само на лица, срещу които е започнало наказателно преследване.

21. На 21 февруари 2003 г. е прието изменение на разпоредбите на член 181.а от Закона за Министерство на вътрешните работи, приет през 1997 г., което предвижда че полицейската регистрация се сема служебно или въз основа на писмено мотивирано искане на заинтересованото лице, ако тя е извършена в нарушение на закона, или ако съответното наказателно производство е прекратено поради отсъствие на престъпление.

В. Отговорност на държавата

22. Законът за отговорност на държавата за вреди, причинени на граждани от 1988 г. (чието наименование е променено през 2006 г.), гласи, че :

а) Държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност. (член 1) ;

и б) в отделни случаи, Държавата отговаря за вредите, причинени на граждани от органите на следствието, прокуратурата и съда (член 2).

23. По този повод член 2 от този Закон в съответната си част гласи по-специално следното :

„Държавата отговаря за вредите, причинени [на граждани] от органите на (...) следствието, прокуратурата и съда от незаконно:

1. задържане (...) когато [съответното постановление] е отменено поради липса на законно основание;

2. обвинение в извършване на престъпление, ако [лицето] бъде оправдано или ако образуваното наказателно производство бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено [от лицето] или че извършеното деяние не е престъпление, или поради това, че наказателното производство е образувано, след като наказателното преследване е погасено по давност или деянието е амнистирано;

3. осъждане за наказание (...) когато лицето бъде оправдано впоследствие (...);

4. прилагане от съда на задължително настаняване и лечение или принудителни медицински мерки, когато [решението] бъде отменено поради липса на законно основание;

5. прилагане от съда на административна мярка (...), когато [съответното решение] бъде отменено като незаконосъобразно;

б. изпълнение на наложено наказание над определения срок или размер.”

ОТНОСНО ПРАВОТО

I. ТВЪРДЕНИЕ ЗА НАРУШЕНИЯ НА ЧЛЕН 8 И ЧЛЕН 13 ОТ КОНВЕНЦИЯТА ПОРАДИ ВПИСВАНЕ НА ЖАЛБОПОДАТЕЛЯ В ПОЛИЦЕЙСКИТЕ РЕГИСТРИ

24. Жалбоподателят се оплаква, че е вписан в полицейските регистри като „криминално проявен”. Той се позовава на член 8 и член 13 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, които гласят :

Член 8

1. „Всеки има право на неприкосновеност на личния си живот (...).
2. Намесата на държавните власти в упражняването на това право е недопустима, освен в случаите, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество, в интерес на националната и обществената сигурност, или на икономическото благосъстояние на страната, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето или на морала, или на правата и свободите на другите”.

Член 13

1. „Всяко лице, чиито права и свободи, провъзгласени в тази Конвенция, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните национални власти, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи при упражняване на служебни функции.”

A. Предварително възражение на Правителството

25. Правителството твърди, че в случая жалбоподателят не е изчерпал вътрешноправните средства за защита. То изтъква, че ищецът би могъл да поиска заличаване на вписването му в полицейските регистри много преди молбите, подадени на 24 април 2002 г. и на 12 август 2002 г. От друга страна, то смята, че жалбоподателят е имал възможност да предяви иск на основание Закона за отговорност на държавата за вреди, причинени на граждани, който предвижда право на обезщетение за вреди, произтичащи от незаконосъобразни дейности или незаконосъобразно бездействие на компетентните органи. То е на мнение, че подобно действие би могло да покрие всички щети, посочени от ищеца.

26. Съдът констатира, че така повдигнатото възражение за неизчерпани възможности е тясно свързано със същината на претенциите, отнасящи се до член 13, за наличието на ефективно средство за защита, което би могло да отстрани претендираното нарушение на член 8 и че е целесъобразно този аргумент да се включи при обсъждане по същество на спазването на разпоредбите на член 13. Той констатира също, че жалбата не е изрично необоснована по смисъла на член 35 § 3 а) от Конвенцията и че няма аргументи за обявяването ѝ за недопустима. В тази връзка, Съдът счита и обявява жалбата за допустима.

В. По твърдението за нарушение на член 8 от Конвенцията

1. Аргументи на страните

27. Жалбоподателят изтъква, че образуването на негово лично досие като „криминално проявен” в полицейските регистри представлява намеса в личния му живот. Той подчертава, че вследствие на тази регистрация домът му е обект на многократни проверки от страна на полицията при случаи на изнасилване или изчезване на млади момичета. Той счита, че тази мярка не отговаря на критериите на член 8 § 2 от Конвенцията. Той оспорва поспециално законосъобразността на въпросната мярка като уточнява, че предварителното следствие, въз основа на което е извършено това вписване, е поверително и че то предвижда образуване на лично досие само ако срещу съответното лице е образувано наказателно производство, което не е така в неговия случай.

28. Правителството счита, че жалбоподателят е вписан в полицейските регистри поради факта, че е бил разпитван от полицията, независимо че не е бил в качеството на обвиняем. То не смята, че има наличие на намеса, която противоречи на член 8 § 2 от Конвенцията.

2. Преценка на Съда

а) По наличието на намеса

29. Съдът припомня, че понятието „личен живот” е широко понятие, неподлежащо на изчерпателно определение, което обхваща физическия и морален интегритет на личността (*Pretty срещу Великобритания*, n° 2346/02, § 61, ЕСПЧ 2002-III, и *Y.F. срещу Турция*, n° 24209/94, § 33, ЕСПЧ 2003-IX). Той припомня също, че самото вписване на данни за личния живот на дадено лице в поверителен регистър представлява намеса в личния живот по смисъла на член 8 (*Leander срещу Швеция*, 26 март 1987, § 48, серия А n° 116, *Rotaru срещу Румъния* [GC], n° 28341/95, § 43, ЕСПЧ 2000-V, и *S. и Marper срещу Великобритания* [GC], n°s 30562/04 и 30566/04, § 67, 4 декември 2008), независимо дали впоследствие тази запаметена информация ще бъде използвана или не (*Atanin срещу Швейцария* [GC], n° 27798/95, § 69, ЕСПЧ 2000-II, и горепосоченото дело *S. и Marper*, §67).

30. Съдът отбелязва, че в този случай жалбоподателят е бил обект на вписване в полицейските регистри като „криминално проявен“. Очевидно тази регистрация е довела до съхранение - за периода на валидност на вписването - на личните данни, дактилоскопните отпечатаци и фотоснимките. Освен това, не се оспорва факта, че вследствие на спорната регистрация жалбоподателят е бил проверяван или разпитван многократно от полицията във връзка с престъпления подобни на това, за което е бил регистриран в полицейската картотека – изнасилвания и изчезвания на млади момичета (параграфи 8, 10 и 13 по-горе).

31. Следователно, наистина е имало намеса в личния живот на жалбоподателя.

б) По забележките относно член 8 на Конвенцията

32. Съдът припомня, че за да не бъдат нарушени разпоредбите на член 8 подобна намеса следва да бъде „предписана от закона“, да преследва легитимна цел по силата на параграф 2 и, най-вече, да бъде необходима в едно демократично общество за постигане на набелязаната цел (виж, освен много други, горепосоченото дело *Rotaru*, § 48). Терминът „предписан от закона“ не се свежда до препращане към вътрешното законодателство, а се отнася и до качеството на „закона“; той следва да бъде съвместим с принципите на правовата държава, посочени в преамбюла на Конвенцията (*Malone срещу Великобритания*, 2 август 1984, § 67, серия А н° 82). Освен това, от термина „предписан от закона“ произтичат следните две условия. Първо, този закон трябва да бъде достатъчно достъпен : гражданинът трябва да разполага с достатъчна информация за обстоятелствата по делото, както и правните норми приложими за всеки отделен случай. Разпоредбите на закона трябва да бъдат достатъчно точни, за да дадат възможност на лицето да регулира поведението си, като при необходимост получи компетентен съвет (*Sunday Times срещу Великобритания (n° 1)*, 26 април 1979, § 49, серия А н° 30).

33. В този случай Съдът отбелязва, че спорната намеса е била извършена въз основа на Инструкция н° 1-90 от 24.12.1993 г. за организацията на работата по полицейската регистрация на лицата, извършили престъпление от общ характер. Не се оспорва факта, че тази инструкция, която не е била общодостъпна на времето, до декласифицирането си през 2004 г. е била поверителен документ, предназначен за вътрешно ползване от Министерство на вътрешните работи, така че жалбоподателят не е могъл да се запознае със съдържанието ѝ и да предвиди съответните последици. Съдът изтъква, че дейността по извършване на полицейска регистрация е визирана от един закон, който става общодостъпен чак през м. декември 1997 г., т.е. след образуване на досие на жалбоподателя (параграф 20 по-горе). Следователно, вътрешният „закон“ не е отговарял на изискването за свободен достъп, посочено в член 8 § 2 от Конвенцията. Следователно, въпросната полицейска регистрация не е „предписана от закона“ по смисъла на член 8. Ето защо е налице нарушение на тази разпоредба.

34. С оглед на гореизложеното заключение, Съдът не смята за необходимо да проверява спазването на останалите изисквания на член 8 § 2.

В. По твърдението за нарушение на член 13 във връзка с член 8 от Конвенцията

35. Съдът припомня многократно, че член 13 от Конвенцията гарантира наличието във вътрешното законодателство на правни средства за защита на правата и свободите, предвидени от нейните разпоредби. Смисълът на тази разпоредба се изразява в изискването за вътрешноправна уредба, която позволява да се разгледа дадено обосновано „защитимо оплакване”, свързано с Конвенцията по същество, и да се предложи подходяща корекция (виж между другото *Kudła срещу Полша* [GC], n° 30210/96, § 157, ЕСПЧ 2000-XI).

36. В този случай, с оглед на гореизложеното заключение по член 8 от Конвенцията, Съдът смята че жалбоподателят разполага със „защитимо оплакване” за неспазване на тази разпоредба. Следователно необходимо е да се обсъди дали вътрешното законодателство е било в състояние да му предостави адекватна защита.

37. Вярно е, че през 2002 г. след две депозириани молби лицето е могло да поиска и да получи отмяна на неговото вписване в полицейските регистри. Въпреки това, Съдът отчита че по това време нито една вътрешноправна разпоредба не предвижда изрична защитна клауза, която да даде възможност на лице, вписано в полицейските регистри да поиска отмяна на своето вписване. Той констатира, че възможността за формулиране на иск в тази насока е била въведена чак през февруари 2003 г. Следователно, вътрешното законодателство не е предвидило задължение на властите да разгледат едно такова искане и не е установено че преди 2002 г. жалбоподателят е имал възможност да депозира такова нито веднага след регистрирането си на 7 август 1997 г. – тъй като не е знаел за този факт (параграфи 17, 21 и 33 по-горе), нито на 03 август 1998 г., когато е бил информиран за него. Впрочем, Правителството не представя никакъв аргумент или вътрешно решение, което да позволи установяване на наличието на практика за системно разглеждане на искания, подадени от заинтересовани лица в периода между 1997 г. и 2002 г., за отмяна на тяхната полицейска регистрация.

38. По отношение на възможността за получаване на обезщетение за евентуални щети, понесени в резултат на полицейската регистрация, Правителството не уточнява коя от нормативните разпоредби на Закона за отговорност на държавата за вреди, причинени на граждани на което се позовава, е приложима в този случай. Във всеки случай Съдът отбелязва, че може да се търси обезщетение по силата на този Закон при условие че оспорваното действие или бездействие са незаконосъобразни (параграфи 22-23 по-горе), което не изглежда да е факт в този случай. В действителност, в писмото в което се отбелязва че името на жалбоподателя е било заличено от

полицейските регистри, не са уточнени мотивите за това заличаване и не е ясно дали властите са счели вписването на заинтересованото лице в регистрите като противно на националното законодателство (параграф 11 по-горе).

39. С оглед на тези съображения може да отбележи, че жалбоподателят не е имал на разположение едно или повече ефективни средства за защита, които да позволят отстраняване на твърдяното от ищеца нарушение на член 8. Ето защо, Съдът отхвърля предварителното възражение на Правителството и установява нарушение на член 13 във връзка с член 8 на Конвенцията.

II. ТВЪРДЕНИЕ ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 8 ОТ КОНВЕНЦИЯТА ПОРАДИ ИЗВЪРШЕН ОБИСК

40. На основание член 8, жалбоподателят се оплаква също от извършване на незаконно претърсване в дома му по време на неговото арестуване на 19 ноември 1998 г.

41. Що се отнася до тази част от жалбата, въз основа на цялата налична информация и в рамките на своята компетентност по отношение на формулираните твърдения, Съдът не намира никакви данни за нарушение на правата и свободите, гарантирани от Конвенцията или от нейните Протоколи.

Оттук следва, че тази претенция е очевидно необоснована и следва да бъде отхвърлена, в съответствие с член 35 §§ 3 и 4 от Конвенцията.

III. ПРИЛАГАНЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

42. Член 41 от Конвенцията гласи :

„Ако съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение за последиците от това нарушение, съдът присъжда, ако това е необходимо, справедливо обезщетение на потърпевшата страна.“

43. Жалбоподателят не е представил никакво искане за справедливо обезщетение. Следователно, Съдът счита за неоснователно да му се присъжда парично обезщетение по този раздел.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Прилага* към материалите по същество възражението за неизчерпани правни средства за защита, направено от Правителството ;
2. *Обявява* за допустима жалбата във връзка с оплакванията по член 8 и член 13 от Конвенцията относно вписването на жалбоподателя в полицейските регистри и я обявява за недопустима по отношение на останалата част от искането;
3. *Приема*, че е налице нарушение на член 8 от Конвенцията ;
4. *Приема*, че е налице нарушение на член 13 във връзка с член 8 от Конвенцията и *отхвърля* възражението за неизчерпани правни средства за защита, направено от Правителството ;

Съставено на френски език и съобщено писмено на 10 февруари 2011 г., в съответствие с член §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
Секретар

Пер Лоренцен
Председател